شهرآرا
روزنامه شهامید وزندگی
۴شنبه
۲۱ خرداد ۱۳۹۹
۱۸ شوال ۱۴۴۱
شماره ۳۱۲۴
SHAHRARANEWS.IR

اکران آنلاین اتفاق جذابی نیست

کاظم ملایی، سینماگر خراسانی از تهدیدها و فرصت‌های اکران آنلاین می‌گوید

شکیبا افخمی راد
sh.afkhami@shahraranews.ir

کاظم ملایی سینماگر خراسانی را بسیاری با فیلم «کوپال» اولین بلند داستانی‌اش می‌شناسند. فیلمی که در سی‌وپنجمین دوره جشنواره فیلم فجر و همچنین اکران‌های عمومی توانست نظر منتقدان و سینمادوستان را جلب کند. در این بین شاید افراد کمی بدانند که این هنرمند فعالیتش در عرصه سینما را با کلاس‌های فیلم‌سازی انجمن سینمای جوان سبزوار در سال ۱۳۷۷ آغاز کرده و بعد از آن نیز در سال‌های ۷۸ و ۷۹ دو نمایش را در جشنواره تئاتر استان در مشهد روی صحنه برده‌است. او در ادامه راه نیز با تحصیل در رشته کارگردانی سینما از دانشگاه سوره تهران به طور جدی‌تر مسیر فیلم‌سازی را آدنبال کرد و با ساخت فیلم‌های کوتاهی چون «لطفا از خط قرمز فاصله بگیرید»، «منها» و «دیلیت» توانست جوایز بسیاری را از جشنواره‌های داخلی و خارجی کسب کند. ملایی سال ۹۵ به سراغ ساخت اولین فیلم بلند سینمایی‌اش به نام «کوپال» رفت و آن را در شهر خودش سبزوار جلوی دوربین برد. اتفاقی که شاید از نظر خیلی‌ها غیر ممکن باشد ولی این کارگردان خراسانی علاوه بر اینکه نشان داد این کار شدنی‌است می‌گوید، امکان دارد فیلم دیگری را در خراسان با توجه به دنیای داستان و شرایط تولید آن بسازد. او این روزها «گورکن» دومین ساخته سینمایی‌اش را آماده نمایش دارد. فیلمی که متقاضی حضور در سی‌وهشتمین دوره جشنواره فیلم فجر بود اما درنهایت نتوانست به این رقابت راه پیدا کند. همین موضوع نیز باعث اعتراض این کارگردان به نحوه گزینش آثار برای حضور در این رویداد سینمایی شد. در ادامه به سراغ این سینماگر رفتیم و با او درباره جشنواره فیلم فجر و وضعیت اکران فیلم جدیدش گفت‌وگو کردیم.

● شما فعالیتتان را در سینما با ساخت فیلم کوتاه شروع کردید، چه شد به سراغ ساخت فیلم داستانی بلند رفتید؟

من مقدمات فیلم‌سازی را در سینمای جوان گذراندم. آنجا برای فارغ‌التحصیلی باید فیلم کوتاه می‌ساختم. بعدها نیز که سینما را در دانشگاه ادامه دادم بازهم برای قبولی در دروسی مثل کارگردانی و از همه مهم‌تر برای ارائه پایان‌نامه باید فیلم کوتاه کار می‌کردم. ولی در ادامه ساخت فیلم کوتاه برایم جدی و مهم شد و آن را به خاطر ویژگی‌ها و جذابیت‌های خودش دوست داشتم و انجام می‌دادم و از یک مقطعی تشنه مخاطب بیشتر شدم، چون این واقعیت درباره فیلم کوتاه وجود دارد که انتخاب اول توده مردم نیست و مخاطبان آن محدود به قشر خاصی همچون دانشجویان و هنرمندان و سینمادوستان هستند. حقیقت این است که مدیوم فیلم کوتاه و بلند هر دو برایم بسیار جذاب هستند، ولی این دوگونه تفاوت‌های بسیار زیادی از لحاظ روایت، ساختار، مخاطب، سرمایه، بازار و ... با یکدیگر دارند.

● آیا برای بیشتر دیده شدن و شهرت به سمت ساخت فیلم بلند ر فتید ؟

برای بیشتر دیده شدن من کارگردان نبود، ولی برای بیشتر دیده شدن و بیشتر مورد قضاوت قرار گرفتن آثارم بود. همان‌طور که گفتم، این دو گونه کلا با هم تفاوت‌های بسیار زیادی دارند، به عنوان مثال فرصت‌های نمایش آثار کوتاه بسیار محدود است و منتقدان بسیار کمی هم در مورد فیلم‌های کوتاه قلم می‌زنند، یا اینکه بازار فیلم کوتاه در همه جای دنیا مهجور است و فیلم‌ساز هم صرفا از طریق آن نمی‌تواند امرار معاش کند.

● شما با اولین فیلم بلند خود حضور در جشنواره فیلم فجر را تجربه کردید. چقدر حضور در این جشنواره را که مهم‌ترین رویداد سینمایی کشور است در رسیدن به اهدافی که با ساخت فیلم بلند به دنبالش بودید مؤثر می‌دانید؟

«کوپال» از آن دسته از فیلم‌هایی بود که برای بهتر دیده شدن، به نمایش و حضور در جشنواره‌ها نیاز داشت. جشنواره فجر هم همان‌طور که گفتید مهم‌ترین رویداد سینمایی کشورمان است که نمایش کوپال در بخش مسابقه آن توانست توجه اکثر رسانه‌ها و منتقدان را به خود جلب کند و اتمسفر خوبی برای اکران آن در گروه هنروتجربه به وجود آمد. کلا فیلم‌هایی که در آن ستاره‌ها بازی نمی‌کنند و از لحاظ روایی یا ساختاری می‌خواهند متفاوت باشند، برای بهتر دیده شدن به حضور در جشنواره‌ها و حمایت جامعه منتقدان و سینمادوستان نیاز جدی دارند.

● با این حال دومین فیلم بلند شما «گورکن» با اینکه بازیگران سرشناس دارد به جشنواره فجر ۹۸ راه پیدا نکرد و شما نیز به این موضوع معترض بودید.

هر جشنواره چهارچوب و استراتژی خاص خودش را دارد و جشنواره فجر نیز از این قاعده و اختیار مستثنی نیست، ولی نکته غم‌انگیز در مورد جشنواره فجر این است که سال به سال دُگم‌تر و دولتی‌تر می‌شود و با یک هیئت انتخابی که بیشترشان غیرسینمایی و غیرمتخصص هستند، تلاش می‌کند که صرفا یک جشنواره بی‌دردسر و فرمایشی را برگزار کند. این جشنواره هر سال با شیب تندی افت می‌کند و متأسفانه با انتخاب‌ها و داوری خود، مقبولیت و محبوبیتش را نزد بیشتر دوستدارانش از دست داده است. بله گورکن حق داشت که در جشنواره فجر نمایش داده شود چون این جشنواره حق فیلم‌هایی است که از جنس «گورکن» هستند. بیشتر برای تهیه‌کننده فیلممان متأسف شدم، چرا که فرصت تبلیغات فیلمش را در تنها جشنواره داخلی از دست داده‌بود.

> فیلم‌هایی که در آن ستاره‌ها بازی نمی‌کنند و از لحاظ روایی یا ساختاری می‌خواهند متفاوت باشند، برای بهتر دیده شدن به حضور در جشنواره‌ها و حمایت جامعه منتقدان و سینمادوستان نیاز جدی دارند

● گورکن چه چیزی برای ارائه داشت که حقش اکران در جشنواره فجر بود؟

در درجه اول می‌توان به قصه اشاره کرد که یک مسئله دراماتیک مهم را مطرح می‌کند و یک قهرمان فعال و کنشمند دارد که «ویشکا آسایش» در اجرای آن بسیار متفاوت و باورپذیر ظاهر شده‌است. بیشتر کسانی که فیلم را دیده‌اند، از بازی او غافل گیر شده و حضور و تلاش او را تحسین کرده‌اند. همچنین گروه بازیگران فیلم کارشان را به نحو احسن انجام داده‌اند و بخش‌های فیلم‌برداری، طراحی صحنه، موسیقی و گریم نیز به دلیل پتانسیل نمایشی خود به راحتی می‌توانند توجه اکثر مخاطبان را جلب کنند. درمجموع به نظرم این موضوع خیلی اهمیتی ندارد که چه کسانی کارشان را عالی انجام داده‌اند و بعضا می‌توانسته‌اند در فجر نامزد شوند یا سیمرغ بگیرند، فیلم باید در نهایت بتواند قصه خودش را صحیح تعریف کند و تمام قسمت‌های فنی نیز تلاش می‌کنند که این روایت بدون ایراد انجام شود. در «گورکن» کسی برای خودنمایی کارش را انجام نداده‌است و واقعا برای همه این مهم بوده که داستان در نهایت در روایت و ارتباط و تاثیرگذاری روی مخاطب کار خودش را درست انجام دهد، همین.

● خودتان دلیل راه نیافتن گورکن را به جشنواره سی‌وهشتم فجر چه می‌دانید؟

دلیل کنار گذاشتن فیلم‌هایی مثل «گورکن»، سیاست‌های محافظه‌کارانه و غیرسینمایی خود جشنواره فجر است. جشنواره فجر حق من و تمام فیلم‌سازانی است که به سینما به چشم سینما نگاه می‌کنند نه چیز دیگر.

● با این شرایط برای اکران سومین فیلم بلند خود نیز فرم حضور در جشنواره فجر را پر می‌کنید؟

بله. طبیعی است که دوباره هم اگر فیلمی بسازم باز هم تهیه‌کننده دوست دارد که از فرصت تریبون فجر برای ارائه و اکران بهتر محصولش استفاده کند. قرار نیست ما خودمان را سانسور کنیم، فجر باید خودش را اصلاح و قانونمند کند وگرنه همین‌طور از اعتبار خودش کاسته می‌شود.

● به گورکن بازگردیم، باتوجه به پذیرفته نشدن اثرتان در جشنواره فجر فکر نمی‌کنید برای اکران در سینماها دچار مشکل شوید؟

نه اصلا، فیلم کاملا خط داستانی مشخصی دارد و هیچ برچسبی بر آن کارساز نیست. قسمت‌هایی راهم که دوستان دچار سوءتفاهم شده‌اند حذف کرده‌ایم تا فیلم به‌زودی پروانه نمایشش صادر شود و مقدمات اکران آن در پاییز امسال مهیا شود.

● باتوجه به وضعیت سینماها در این روزها، به اکران آنلاین گورکن فکر می‌کنید؟

به هر حال این شرایط فراگیری ویروس کرونا و تعطیلی چند ماهه سینماها، اکران را برای تمامی آثاری که در نوبت نمایش هستند سخت کرده‌است و هنوز هم متأسفانه مشخص نیست وضعیت بازگشایی سینما از اول تیر چگونه است؟ به همین منظور متأسفانه گزینه اکران آنلاین نه تنها برای ما بلکه برای تمام تهیه‌کنندگان فیلم‌های دیگر نیز روشن است.

● فکر می‌کنید این نوع از اکران چه فرصت‌ها و تهدیدهایی برای اهالی سینما دارد؟

اکران آنلاین اتفاق جذابی نیست، چون به‌هیچ‌وجه مناسبتی با ماهیت سینما ندارد. فیلم‌سینمایی را باید در سالن سینما دید و دیدن آن در تبلت، گوشی، تلویزیون و ... برایش کوچک و حقیر است. سینما مدیومی است که سرشار از جزئیات و زیرمتن است و مخاطب اصولا در داخل سالن می‌تواند فارغ از دنیای پرهیاهوی بیرون، با تمرکز پا به دنیای داستان گذاشته و با حضور دیگر تماشاچیان از هوش جمعی برخوردار شود. از طرف دیگر متأسفانه در کشور ما به دلیل نبود قانون کپی‌رایت، فیلم‌ها به راحتی قاچاق می‌شوند و بعضا در فضاهایی مثل تلگرام به سرعت منتشر می‌شوند که به هیچ عنوان ردگیری و پیگیری نمی‌شوند. در این بین مهم‌ترین فرصت اکران آنلاین این است که از بار ترافیکی فیلم‌های اکران نشده کاسته و کمک می‌کند که این صنعتی که در آستانه ورشکستگی است، باز هم نفس بکشد و بتواند به بقای خود امیدوار باشد. در حقیقت تهدیدهای اکران آنلاین بی‌شمار است و راهکاری از سر ناچاری است، چون اگر فیلمی به دلیل قاچاق در فضای اینترنت و یا شبکه‌های ماهواره‌ای پخش گردد، جدا از ضرر مالی پروژه، فرصت نمایش آن در اکثر جشنواره های معتبر را نیز از بین می‌برد.

● گفتید اگر فیلم بلند دیگری بسازید باز هم متقاضی حضور در جشنواره فجر خواهید بود آیا ساخت این فیلم را شروع کرده‌اید؟

بله این روزها مشغول نوشتن فیلم‌نامه جدیدی هستم و امیدوارم که به‌زودی مراحل نگارش آن به پایان برسد و هر چه سریع‌تر تولید آن را آغاز کنم. داستان غریبی است که بسیار دوستش دارم و خوش‌بین هستم که در ارتباط با مخاطب، موفق و تأثیرگذار باشد.

● درصورت امکان جزئیات بیشتری از سومین ساخته بلند سینمایی خود به ما بگویید؟

ترجیح می‌دهم فعلا در باره کار جدیدم صحبتی نکنم.

گورکن حق داشت که در جشنواره فجر نمایش داده شود چون این جشنواره حق فیلم‌هایی است که از جنس «گورکن» هستند. بیشتر برای تهیه‌کننده فیلممان متأسف شدم، چرا که فرصت تبلیغات فیلمش را در تنها جشنواره داخلی از دست داده‌بود.

